

VERSLAG VAN DE LEERSTOEL COMPARATIVE PUBLIC SECTOR EN CIVIL
SERVICE REFORM

2020

Prof. dr. F.M. van der Meer
Den Haag, januari 2021

Inleiding

De Leerstoel Comparative Public Sector en Civil Service Reform is ondergebracht bij de Universiteit Leiden, Faculteit Governance and Global Affairs te Den Haag.

Bijzonder hoogleraar is prof. dr. F.M. van der Meer.

Het vak en lezingen

Het jaar 2020

2020 was het jaar van Covid-19. De leerstoelactiviteiten hadden daardoor een ander karakter dan in voorgaande jaren. Seminars werden webinars, regulier onderwijs werd online onderwijs en fysieke ontmoetingen en netwerkmogelijkheden werden tot een minimum beperkt.

Het onderwijs omvatte, naast lezingen e.d. voor de bestuurspraktijk, het verzorgen van een mastercursus Management van de publieke sector voor avondstudenten (uit de praktijk) in blok 1 en 3. Sinds 1 januari 2018 geef ik leiding aan de Masteropleiding Management van de Publieke Sector, bedoeld voor in het veld werkzame ambtelijke professionals. Met collegae heb ik het afgelopen jaar gewerkt aan een volledige herziening van dit programma. Er zal vanaf september 2021 ook een Nederlandstalig dagprogramma voor reguliere studenten worden geïntroduceerd. Daarnaast is het vak Inleiding Openbaar Bestuur en bestuurswetenschappen in bachelor jaar 1 verzorgd. Er zijn ca 15 masterscripties als eerste lezer begeleid. Naast CAOP-lezingen en bijeenkomsten heb ik in februari te Groningen een inleiding gegeven voor ambtenaren over multilevel governance. Het Corona-virus zijn andere bijeenkomsten niet door gegaan.

Indeling werkzaamheden

De werkzaamheden van de hoogleraar zijn ingericht conform de doelstellingen van de leerstoel en hebben betrekking op onderwijs, onderzoek en de platformfunctie:

- Onderwijs;
- Het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek;
- Het aangaan van samenwerkingsverbanden;
- Overige activiteiten die aan de doelstelling beantwoorden en de platformfunctie van de leerstoel.

Meerjarenagenda Leerstoelen CAOP

De Leerstoelen verbinden wetenschap met beleid en praktijk en werken vanuit een gezamenlijke meerjarenagenda die in 2018 is geactualiseerd en loopt tot en met 2021: “Transformaties en verschuivingen in het publiek domein. Consequenties voor kwaliteit van arbeid en arbeidsverhoudingen”. Deze agenda vormt (mede) het kader voor activiteiten.

In de meerjarenagenda komen de algemene ontwikkelingstendensen in het publieke domein tot uiting in drie centrale spanningsvelden op verschillende niveaus:

1. Effectiviteit versus legitimiteit van overheidshandelen (de verhouding tussen overheid en burger)
2. Zekerheid versus flexibiliteit in arbeidsverhoudingen en personeelsbeleid (de verhouding tussen werkgever en werknemer)
3. Decentralisatie versus integraliteit van bestuur (de verhouding tussen de verschillende bestuurlijke niveaus)

De drie spanningsvelden komen op verschillende manieren terug in de activiteiten van en de relaties tussen de vijf leerstoelen.

De agenda wordt in 2021 geactualiseerd.

Inhoudelijke thema's, onderzoek

Er is op het terrein van de leerstoel in overeenstemming met het onderzoeksplan van de leerstoel een groot aantal activiteiten ontplooid. Daarbij heb ik nauw samengewerkt met medewerkers uit de Leidse leerstoelgroep “Comparative public sector and civil service reform” waarover ik de eindverantwoordelijkheid heb.

Deze onderzoeksactiviteiten betreffen vraagstukken aangaande de veranderende omvang en kwaliteit van de publieke dienst in Nederland; met daarbij een vergelijking met de situatie in het buitenland. In het bijzonder is ingegaan op de positie en benodigde kwaliteiten van ambtenaren als gevolg van fundamentele veranderingen in het openbaar bestuur als gevolg van de opkomst en verandering van het multilevel governance systeem in het publiek domein en in verband daarmee de enabling state. Ook is het openbaar bestuur (in Nederland en buitenland waaronder de Oekraïne) geadviseerd op dit terrein. De onderzoekoutput betrof artikelen, lezingen en congresbijdragen. Bijdragen betroffen onder meer artikelen en papers over de mogelijkheden en beperkingen aan loyale tegenspraak vanuit vergelijkend perspectief; ambtelijke sabotage; agendasetting van representatieve bureaucratie onderwerpen; media, mediacratisering en

overheid in Nederland vanuit historisch vergelijkend perspectief in een vergelijking van de omvang van ambtelijke organisaties en hun prestaties in de EU28 lidstaten. In deze context is ook gekeken naar de Wet open overheid.

Voorts heb ik een bijdrage geleverd aan een EUPACK onderzoek in opdracht van de Europese Unie met als doel “to enhance knowledge and understanding of the status and reform dynamics of public administrations in EU Member States, as well as the contribution of external support (including EU funding) for improving its quality, with a view to better targeting EU support in this area in the future.” Een drietal rapporten over de Nederlandse casus zijn klaargemaakt en geaccepteerd. Daarnaast heb ik een bijdrage geleverd aan een project voor de verbetering van het Openbaar Bestuur in de Oekraïne onder leiding van de Universiteit van Ljubljana. Het eindrapport is ook in boekvorm geschreven. Voorts ben ik betrokken bij het opstellen van een zogeheten tool-kit van OECD-Sigma. Het is doel is de advisering over de invoering van ambtelijke topstructuren in hervormingslanden te ontwikkelen. Voorts heb ik geparticipeerd in een boekproject over de implicaties van de Covid 19 pandemie. Dit heeft geresulteerd in een hoofdstuk, boek en een deelname aan een (life) forum.

Komend jaar staan onder meer op stapel;

1. Een (comparatieve) monografie in een Palgrave serie over Recht en Bestuurskunde met Alexander de Becker en Gerrit Dijkstra,
2. Een hoofdstuk over de Politics of staffing in een handboek over politisering uit te geven bij Edward Elgar,
3. Bijdragen en een boekredactie van een bundel over gevallen bewindspersonen
4. Een hoofdstuk over pers, media en openbaar bestuur vanuit bestuurshistorisch perspectief (met Toon Kerkhoff) uit te geven bij Palgrave MacMillan
5. Een artikel voor het tijdschrift Public Governance Review over ideas, triggers, and durability of public sector reforms
6. Het persklaar maken van een monografie over het Management van de Publieke Dienstverlening.
7. Voorts ben ik een van de redacteurs van (het Jaarboek) Administory, dat als onderwerp bureaucratische innovatie vanuit bestuurlijk perspectief heeft.
8. Een artikel getiteld The latitude for Loyal Contradiction: a conceptual analysis (ingediend bij internationaal tijdschrift)

Voorts zijn PhD's afgeleverd en ben ik betrokken (geweest) bij diverse lees- en oppositiecommissies van promovendi. Dit jaar staan er zeven PhD's onder mijn begeleiding.

Promovendi:

1. Kees Nagtegaal, Twentieth century Refugees and the Netherlands. A struggle between immigration control and humanity met prof. Dr. J Raadschelders.

2. Ehsan Jami. Dutch policy on ethnic profiling in crime prevention met dr. J Mathijs
3. Rigtje Passchier, The enabling state at the municipal level and co-production in the social domain met Mr. Dr. G.S.A. Dijkstra.
4. Nelly Samosir, The relationship between public sector reform and the change in the level of public sector corruption and public integrity in Indonesia in the post-Soeharto period? Met dr. A.D.N. Kerkhoff
5. Victor Posthuma. The role of the media in the fall of political officeholders 2002-2017.
6. Sulitadebie Dhalganjansing, Samenvoeging Toezichtorganisaties Ministeries in de Uitvoering van (Systeem)toezicht Eén groot toezichtnetwerk binnen de overheid bevordert compliance door inzet van systeemtoezicht en co-creatie met prof. dr. J.J.M. Uijlenbroek.
7. Ton van Gestel, 'Publiek initiatief in de publieke ruimte; common ground voor de civil society'.

Daarnaast ben ik al reviewer op getreden voor internationale wetenschappelijke tijdschriften en ben lid van de redactie van twee tijdschriften.

Publicaties en lezingen 2020

2020

1. Meer F.M. van der & Dijkstra G.S.A. (2020), The Background, direction, ideas, triggers, and durability of public sector reforms: A conceptual analysis of the EU28 and the Visegrád 4. In: Mazur, S. (red.) Public Administration in Central Europe. Ideas as causes for Reform. London: Routledge. 75-91.
2. 'Rakar I., Larat F, Meer F.M. van der, Muk S, Reinholde I., Shikova N. & Špaček D. (2020), Public administration across Europe structure and top civil servants. Ljubljana: University of Ljubljana.
3. Meer F.M. van der (2020), Ambtenaren: de behoefte aan en zorg voor goede ambtenaren. Essay voor Virtuele Tentoonstelling 'De Ambtenaar' georganiseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (. Bestuurskunde, FGGA, Leiden), Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
4. Dijkstra G.S.A. & Meer F.M. van der (2020), Wat het openbaar bestuur aan mensen nodig heeft. Trends in omvang, samenstelling en functioneren van het Nederlandse ambtelijk apparaat. In: Werk Werkcongres 2020. Den Haag: BZK. 1-12.
5. Dijkstra G.S.A. & Meer F.M. van der (2020), De slager die zijn eigen vlees keurt, De Hofvijver 10(113).
6. Dijkstra G.S.A. Meer F.M. van der (16 november 2020), Parlementair onderzoek als ge-mankeerd reinigingsritueel. Het Financiële Dagblad.
7. Dijkstra G.S.A. & Meer F.M. van der (2020), Parlementaire ondervraging Toeslagenaffaire: waarheidsvinding, sanctionering en het gevoel van en naar rechtdoen, De Hofvijver 10(109): 1-2.

8. Rakhorst A.M., Gorp E. van, Meer F.M. van der, Hendriks J., Jansen J., Grotenhuis R. & Peters R. (2020), Wat doen we met deze crisis? Na COVID-19. Heeswijk-Dinther: Berne Media.
9. Meer F.M. van der (2020), Wat is een mensenleven waard? In: Rakhorst, A.M.; Gorp, E.; Meer, F.M. van der; Hendriks, J.; Jansen, J.; Grotenhuis, R.; Peters, R. (red.) Wat doen we met deze crisis. Na Covid-19. Heeswijk-Dinther: Berne Media. 49-65.
10. Dijkstra G.S.A. & Meer F.M. van der (11 maart 2020), Laat Tweede Kamer zichzelf eens een dwangsom opleggen. De Volkskrant, Opinie.
11. Meer F.M. van der & Dijkstra G.S.A. (2020), Niet een Parlementair Onderzoek, maar een Onafhankelijke Raad voor het Overheidsfunctioneren, De Hofvijver 10(2).
12. Meer F.M. van der (2020), Verleden, heden en toekomst van de BB, Bestuurskundige Berichten 35(1).
13. Meer F.M. van der & Dijkstra G.S.A. (7 februari 2020), Het openbaar bestuur heeft dwarsliggers hard nodig. In: Trouw.
14. Lezing RU Groningen over Multilevel governance en Overheidsoptreden (Februari 2020,
15. Lezing CAOP over Opinie, beeldvorming en legitimiteit ambtelijk apparaat.
16. Lezing (Juni 2020) Wat is de waarde van een menselijk leven, Forum Over de implicaties Covid 19, Heeswijk Dinther,
17. Lezing februari 2020, Multilevel governance en het functioneren van het openbaar bestuur (Groningen),